

Лускунчик і Мишачий король (скорочено)

Ернст Теодор Амадей Гофман

Ернст Теодор Амадей Гофман

Повість-казка "Лускунчик і Мишачий король"

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Новорічний вечір

Напередодні Нового року дітям радника медицини Штальбаума від ранку й до самого вечора не дозволяли заходити до вітальні і сусідньої з нею зали. Фріц і Марі сиділи у маленькій задній кімнатці. Марі була молодша від брата, мала сім років. Зранку брат чув, як у замкненій вітальні й залі щось шурхотіло, товклося і стукало. А ще бачив їхнього хрещеного батька Дросельмаєра з великою скринькою під пахвою.

Старший радник суду Дросельмаєр був низенький, худий, зі зморщеним обличчям, замість правого ока мав великий чорний пластир, був лисим і носив білу скляну перуку. Хрещений був великий майстер, розумівся на годинниках і лагодив їх. Він завжди приносив у кишені щось цікаве для дітей: то дерев'яного чоловічка, що вмів кумедно водити очима і вклонятися, то скриньку, з якої випурхувала пташка, то ще щось. Ну, а на Новий рік він щоразу майстрував якусь особливу, гарну іграшку.

Діти думали, що подарують батьки: Марі хотіла нову ляльку, а Фріц – гнідого коня і кавалерію для свого війська. Фріц з Марі пригадали слова старшої сестри Луїзи: вона казала, що Дід Мороз краще знає всі їхні бажання. Згодом з вітальні прийшли по дітей тато й мама і сказали їти дивитися на подарунки від Діда Мороза.

Подарунки

Ніколи ще Дід Мороз не приносив їм стільки подарунків. Велика ялинка посеред вітальні була рясно обвішана золотими й срібними яблуками, обцукрованими мигдалевими горіхами, цукерками та іншими ласощами. На ялинці були сотні маленьких свічок. Марі отримала ляльки, маленьке кухонне начиння, шовкову сукенку. Фріц уже їздив навколо ялинки на новому гнідому коні, а ще отримав ескадрон гусарів, вбраних у чудові червоні мундири, шиті золотом. Трохи заспокоївшись, Фріц і Марі хотіли вже сісти й переглянути подаровані їм книжки, але свої подарунки мав показати хрещений. Ох, що діти побачили!

На зеленій галявині стояв прегарний замок із безліччю дзеркальних вікон і позолочених вежок. Задзвеніли дзвіночки, двері й вікна повідчинялися, і стало видно, як у залах гуляють маленькі чоловіки й жінки. У найбільшій залі під музику дзвонів танцювали діти в коротеньких курточках і піджачках. У вікно раз по раз виглядав

добродій у ясно-зеленому плащі, привітно махав рукою і знов ховався, і навіть сам хрещений Дросельмаєр, тільки не набагато більший за татів великий палець, коли-неколи з'являвся внизу коло брами і знов заходив до замку. Замок був трохи нижчий за Фріца. Хлопчик хотів, щоб люди у замку виконували якісь інші дії, а не одне і те саме. Але механізм не можна було змінити. Він відбіг від столу з подарунками й повів у бій свій ескадрон гусарів. Марі також тихенько відійшла від столу, бо і їй швидко набридли прогулянки й танці ляльок у замку.

Старший радник суду образився. Тоді мама попросила показати, як усе працює в замку, і Дросельмаєр знову мав веселий настрій. Він подарував дітям ще кілька брунатних фігурок із золотими обличчями, руками й ногами. Луїзі мати звеліла надягти гарну святкову сукню, яку вона дістала в подарунок. Та коли настала черга й Марі надягати свою нову сукенку, вона сказала, що воліла б ще трохи помилуватися нею так, біля ялинки. І мати радо їй дозволила.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Лускунчик

А насправді Марі не хотіла йти від ялинки, бо побачила маленького чоловічка, який мав трохи задовгий кремезний тулуб, короткі, тоненькі ніжки і завелику голову. Був одягнений у гарний, бузкового кольору мундир із білими позументами й гудзиками, в гусарські рейтузи і гарні чобітки. На такий ошатний костюм він накинув тісний плащ, а на голову натяг незугарну шапочку. Маленький чепурун сподобався їй з першого погляду. Чоловічок мав ясно-зелені, витрішкуваті очі, білу, ватяну бороду і милу усмішку.

Тато сказав Марі, що цей чоловічок буде лускати найтвердіші горіхи. І належатиме однаково Луїзі, Фріцу і Марі. Батько обережно взяв чоловічка з-під ялинки, підняв угору його дерев'яний плащ, і чоловічок зразу широко роззявив рота і блиснув двома рядками гострих зубів. Батько звелів Марі покласти йому в рот горіха, і чоловічок розлушив його.

Тепер уже всі зрозуміли, і Марі так само, що цікавий чоловічок походив із роду Лускунчиків. Батько доручив дівчинці оберігати Лускунчика. Марі аж скрикнула з радощів. Вона миттю взяла Лускунчика на руки й заходилася лускати горіхи – але вибирала найменші, щоб йому не доводилось так широко роззявляти рота, бо, правду сказати, це йому не дуже личило.

До Марі підійшла Луїза й зажадала, щоб Лускунчик і їй налускав горіхів. Фріц підбіг до сестер них і зареготав, побачивши кумедного чоловічка. Він також захотів горіхів, і Лускунчик почав переходити з рук в руки, безперестанку то роззявляючи, то стуляючи рота. Фріц вибирав найбільші і найтвердіші горіхи, аж раптом у Лускунчика випали три зуби, а вся спідня щелепа відвисла, мов нежива. Фріц хотів і далі лускати горіхи, поки не відпаде щелепа.

Марі заплакала, насварила братика і швиденько закутала Лускунчика у свій

носовичок. Підійшли батьки з хрещеним, і той, на превеликий жаль Марі, став на бік Фріца. Але батько присоромив Фріца, бо як добрий полководець, він мав би знати, що пораненого ніколи не залишають у лаві.

Марі познаходила зуби, що випали в Лускунчика, підв'язала йому щелепу гарненькою білою стрічкою, яку відчепила від своєї сукенки, і ще дбайливіше закутала його в носовичок. Марі тримала його на руках, заколисуючи, як малу дитину, і водночас розглядала чудові малюнки в книжці, що лежала серед багатьох інших сьогоднішніх подарунків. Дівчинка була сердита на хрещеного за те, що він цілий вечір сміявся з неї і все питав, навіщо вона панькається з таким бридким малим невдахою.

Дива

У вітальні радника медицини стояла висока шафа, у яку діти клали чудові подарунки, які отримували кожного Нового року. Шафа мала скляні шибки. У найвищій шухляді, до якої Марі й Фріц не діставали, зберігалися мистецькі витвори їхнього хрещеного батька, зразу під нею була шухляда на книжки, а в двох нижніх Марі й Фріц могли класти що хотіли. Там Марі влаштовувала житло для своїх ляльок, а Фріц розквартировував свої війська. Так було й сьогодні: Фріц поставив своїх гусарів зверху, а Марі внизу відклала вбік мамзель Трутоньку, спорядила дуже гарно вмебльовану кімнатку для нової ошатної ляльки й напросилася до неї в гості на цукерки. Нову ляльку звали мамзель Кларуня.

Час минав, уже було недалеко й до півночі, хрещений давно пішов додому, а діти все не відходили від шафи, хоч скільки мати нагадувала, що їм пора в ліжку. Згодом Фріц пішов спати. Але Марі попросила маму, і та дозволила лишитися ще погратися. Марі тримала на руках хворого Лускунчика, закутаного в носовичок. Дівчинка поклала його на стіл, тихенько розкутала й оглянула рани. Лускунчик був дуже блідий, але всміхався. Дівчинка просила у нього прощення за брата і сказала, що нові зуби зробить дядечко Дросельмаєр.

Та тільки-но Марі вимовила ім'я Дросельмаєра, як Лускунчик люто скривився, а з очей у нього наче сипнули зелені іскри. Не встигла дівчинка перелякатись, як на обличчі в нього знов з'явилася та сама журлива усмішка. Вона взяла Лускунчика на руки, підійшла до шафи, сіла перед нею навпочіпки і сказала новій ляльці Кларуні, щоб віддала своє ліжечко Лускунчикові.

Ліжко з Лускунчиком дівчинка перенесла до вищої шухляди Фріца. Марі зачинила шафу і хотіла вже йти до спальні, коли це навколо щось почало тихо шепотіти й шелестіти. Дівчинка глянула на годинник й побачила, що велика позолочена сова, яка сиділа на ньому, опустила крила, затуливши ними весь годинник, і витягла далеко вперед огидну котячу голову з гачкуватим дзьобом. А годинник цокав усе гучніше й гучніше, і те цокання почало складатися в чіткі слова:

Йде годинник не для сміху,

Тихо, тихо, тихо, тихо:

Цок-цок, цок-цок.

Мишачий король чатує,

Давню пісеньку почує:

Цок-цок, цок-цок.

Ну ж бо, дзвонику, заграй,

Що надходить мишам край!

Годинник глухо, хрипко вибив дванадцятку.

Марі раптом побачила хрещеного, дядечка Дросельмаера, що сидів на годиннику, немов сова, спустивши на обидва боки жовті поли свого халата, наче крила. Навколо неї раптом щось захихотіло, запищало, за стіною наче затупотіли тисячі маленьких лапок, а в щілинах підлоги замиготіли тисячі світлячків. Марі роздивилася, що з кожної щілини виглядають і вилазять миші. Вони почали шикуватися в лави, як Фріцові солдати. Марі не боялася мишей, як декотрі діти. Аж раптом почувся такий гучний, пронизливий писк, що в неї знов похололо в грудях.

Біля самісіньких її ніг з підлоги утворилася дірка, і з неї вигулькнуло сім мишачих голів у блискучих коронах, страхітливо засичавши й запищавши. За мить із дірки з'явився тулуб, а потім і вся величезна семиголова миша з короною на кожній голові. Ціле військо вітало семиголову мишу, потім раптом зрушило з місця і посунуло просто до шафи, просто на Марі.

Майже непритомна, Марі хитнулася назад і розстрошила скляну шибку дверцят. На мить дівчинка відчула гострий біль у лівій руці, проте водночас їй стало набагато легше на серці: свист і писк раптово вщухли. У вітальні запала цілковита тиша, Марі здалося, що миші, налякані брязкотом розбитої шибки, знов поховалися у свої нори. У шафі за спиною Марі почулося якесь дивне шарудіння, і дзвінкі тоненькі голосочки заспівали:

Прокидайтесь,

Прокидайтесь,

На бій збирайтесь!

Швидше, не гайтесь,

Прокидайтесь,

На бій збирайтесь!

І тоді вона побачила щось дуже дивне: в шафі горіло світло й панував якийсь шарварок. Ляльки бігали, метушилися, вимахували ручками. Враз Лускунчик підхопився, скинув із себе ковдру, вискочив із ліжечка й вигукнув:

Трісь-лусь,

Миші, дзусь!

Трам-тарам,

Буде вам,

Клац-тук,

Всім каюк!

Він закликав до боротьби ляльок Скарамуччо, Панталоне, чотири сажотруси, двох лірників та одного барабанника. Ляльки разом з Лускунчиком стрибнули додолу. Лускунчика з такої висоти спіймала мамзель Кларуня. Вона пригорнула молодого героя до своїх шовкових грудей і просила не йти у бій, бо він поранений. Проте

Лускунчик щосили задригав ногами, і їй довелося хутко поставити його додолу. Кларуна хотіла дати йому свій пояс, проте він зірвав з плеча стрічку, якою Марі перев'язала його, притис її до уст, потім пов'язав її собі на руку, наче військову відзнаку, і перескочив через край шухляди на підлогу. Добрий, вірний лицар волів оздобити свою курточку простенькою стрічечкою Марі.

Тільки-но Лускунчик стрибнув додолу, знов зчинився писк і вереск. Під великим столом причаїлася сила-силенна мишей на чолі зі своїм огидним семиголовим королем!

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Битва

Барабанник, на прохання Лускунчика, почав бити тривогу. Усі Фріцові солдати почали шикуватися у рівні лави. Лускунчик переходив від загону до загону і словом запалював їх на подвиг. Він звернувся до генерала Панталоне, якому доручив командування всією кавалерією і артилерією. Панталоне свиснув, в шафі заіржали коні, затупотіли копита. Фріцові кіннотники, ошатні гусари виступили зі своєї шухляди й скоро опинилися внизу, на підлозі.

Полк за полком урочистим маршем пройшли повз Лускунчика і широкою лавою вишикувалися впоперек кімнати. Наперед виїхали Фріцові гармати, оточені гармашами. Марі побачила, як цукрові ядра влучили в густі зграї мишей і так густо обсипали їх цукровою пудрою, що ті стали геть білі. Та найбільших втрат їм завдавала важка артилерія, що стояла на маминому стільчику для ніг і стріляла в мишей круглими тістечками, убиваючи їх цілими купами.

А проте миші підступали все ближче й навіть захопили кілька гармат. Обидві армії билися завзято й відчайдушно, і перемога довго хилилася то на той, то на той бік. Миші вводили в бій дедалі більші сили.

Мишачий король та його миші пищали, горлали, і час від часу чути було гучний голос Лускунчика, що давав мудрі накази. Панталоне здійснив кілька дуже вдалих кавалерійських атак і вкрив себе славою, але Фріцових гусарів мишача артилерія закидала огидними, смердючими ядрами. Гусари не вельми рвалися вперед.

Велика зграя поганющих мишей перекинули стільчик разом із гарматами й гармашами. Лускунчик наказав правому крилу відступати. Ліве крило Лускунчиківського війська ще мало надію на перемогу.

Батальйон фігурок із сюрпризами під керівництвом двох китайських імператорів просунувся вперед і вишикувався в каре. Цей добірний батальйон вирвав би перемогу з рук ворога, якби один зухвалий ворожий ротмістр не відкусив голову китайському імператорові, а той, падаючи, не задушив двох тунгусів і одну мавпу. Через це в бойових лавах утворився пролом, у який ринув ворог і скоро перегриз весь батальйон.

Лускунчикове військо відступало все далі і все більше втрачало людей, аж поки бідолашний Лускунчик опинився зі жменькою солдатів біля самої шафи. Тепер Лускунчик, щільно оточений ворогами, опинився у величезній небезпеці. Він хотів

перескочити через край шухляди, але мав закороткі ноги. Двоє ворожих стрільців схопили його за дерев'яний плащ, і до нього, переможно запищавши сімома горлянками, підскачив Мишачий король. Марі більше не могла стримуватись. Вона схопила свого лівого черевичка й щосили шпурнула просто в короля. Враз усе розвіялося, наче його й не було, але в Марі ліва рука заболіла ще дужче, ніж досі. Вона знепритомніла і впала додолу.

Хвороба

Коли Марі прокинулася з глибокого сну, то побачила, що лежить у своєму ліжечку, а крізь намерзле вікно яскраво світить сонце. Біля самого ліжечка сидів хірург Вендельштерн.

До ліжечка підійшла мати і сказала, що вчора Марі засиділась зі своїми ляльками до пізньої ночі, задрімала над ними, і, мабуть, злякалася миші. А ще дівчинка ліктем вибила в шафі шибку й дуже порізала руку. Пан Вендельштерн витяг із рани кілька скалок.

Дівчинка сказала, що була битва між мишами і ляльками, але лікар і мама переморгнулися. Марі чула, що батько з лікарем говорили про якусь травматичну лихоманку.

Марі довелося лежати в ліжку й ковтати ліки. Минуло кілька днів, поки їй полегшало і вона перестала почуватися хворою. Тільки рука ще трохи боліла.

Гратися не можна було через поранену руку, а коли вона бралася читати або переглядати малюнки у книжках, в очах їй починало так дивно мерехтіти, що доводилося відкладати книжку. Тому час для неї спливав дуже повільно, і вона не могла дочекатися вечора, бо тоді мати читала або розповідала багато цікавого.

Одного разу зайшов Дросельмаєр. Дівчинка насварилася, що він тоді затуляв крильми годинник, щоб не вибив годину й не злякав мишей. Мати перелякалася. Але хрещений раптом химерно скривився й проказав деренчливим, монотонним голосом:

Маятник хитається,
Часу не питається.
Цок, і тук, і бум, і бам,
Я годину виб'ю сам!
Цок, і тук, і тук, і цок,
Хто сховався у куток?
Прилетить сова крилата,
Щоб мишей усіх прогнати,
Цок, і тук, і бум, і бам,
Буде, миші, лихо вам!
Цок-тук, дзень-дзелень,
Рік у рік, день у день
Лічить маятник хвилини,
І не стане, не спочине,
Не затихне ні на мить,

Цок-цок, хить-хить!

Марі вражено втупила очі в хрещеного. Він був не такий, як завжди, а ще набагато бридкіший. Марі перелякалася б його до смерті, якби поряд не сиділа мати і Фріц, що тихенько зайшов до кімнати. Хрещений сказав, що просто проспівав свою улюблену пісеньку годинникаря. Він швиденько сів на стілець коло ліжечка Марі й сказав не сердитись, що зразу не виловив Мишачому королеві всі чотирнадцять очей. Потім старший радник витяг з кишені Лускунчика, якому він майстерно повставляв ті зуби, що випали, і вправив звихнуту щелепу. Марі аж скрикнула з радощів. Потім хрещений розповів казку про королівну Пірліпат.

Казка про твердий горіх

З самого народження Пірліпат була природженою королівною. Король не міг на милуватися гарненькою донечкою. Її личко було ніби виткане з білого шовку, очі були як дві краплі небесної блакиті, а волоссячко закручувалося в золотаві кучері. Пірліпат з'явилася на світ із двома рядочками білих зубів. Вона відразу вкусила державного канцлера за палець, і захоплений народ довідався, що вона має характер. Королева була дуже налякана й стривожена. Вона звеліла пильно стерегти колиску Пірліпат. Служниці мали тримати на колінах котів й цілу ніч гладити, щоб коти муркотіли. А все через один випадок.

Одного разу до короля з'їхалося багато могутніх королів та гожих королевичів, почалися веселі розваги. Король наказав готувати великий бенкет із ковбасою. Королева мала сама взятися до цієї корисної справи – начиняти й пекти ковбаси.

Пані Мишильда мала великий двір під піччю. Королева була добра, щедра жінка, і хоч вона взагалі не визнавала пані Мишильди, проте в такі святкові дні, як цей, від щирого серця пригощала її.

Пані Мишильда їла не сама: повискакували всі кумасі й тітоньки і її семеро синів. Перелякана королева нічого не могла з ними вдіяти. На щастя, нагодилася старша управителька і прогнала настирливих гостей.

Усі прибули на святковий бенкет із ковбасами. Король прийняв їх гостинно й шанобливо, а потім у короні і з берлом у руці, як і належить володареві, сів на покуті. Та раптом король помітив, що в ковбасах замало сала.

Тоді королева призналася, що дала сало мишам. Король вирішив помститися на пані Мишильді. Справу передали двірському годинникареві й ворожбитові Кристіану Еліасу Дросельмаєру. Він винайшов невеличкі, дуже хитро зроблені прилади, в яких на ниточці підвішували присмажене сало і які Дросельмаєр понаставляв навколо злодійчиного помешкання. Усі семеро синів Мишильди і багато-багато кумась та тітоньок забралися в Дросельмаєрові прилади і опинилися в полоні й потім загинули ганебною смертю. Пані Мишильда зі жменькою своїх уцілілих одноплеменців втекла. Сум, розпач і жадоба помсти сповнювали її серце. Королева була стурбована, бо добре знала вдачу пані Мишильди й розуміла, що вона неодмінно захоче помститися.

І справді, одного разу з'явилася пані Мишильда і сказала, що перекусить королівну надвоє. Після цього вона зникла і більше не показувалась. Проте королева

перелякалася.

*Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

Продовження казки про твердий горіх

Другого вечора Дросельмаєр продовжив казку.

Королева боялася, що пані Мишильда виконає свою погрозу. Двірський звіздар сказав, що вберегти колиску від пані Мишильди може тільки рід kota Мура. Саме тому всі шість служниць біля колиски тримали на колінах по одному котові.

Якось опівночі старша доглядачка побачила в колисці велику бридку мишу, яка звелася на задні лапи і головою торкалась обличчя королівни! Мишильда забралася в колиску Пірліпат. Миша згодом втекла, а Пірліпат заплакала. Тепер замість кучерявої голівки з крихітного зморщеного тіла витикалася велика потворна голова, блакитні, як небо, оченята перетворилися в зелені тупо вирячені баньки, а ротик розтягся від вуха до вуха. Королева голосила, король бився головою до стіни, бо дочка стала потворою.

Король всю вину склав на годинникаря і ворожбита Кристіана Еліаса Дросельмаєра з Нюрнберга, який мусив за чотири тижні повернути королівні Пірліпат її колишній вигляд. Дросельмаєр якось замислився над незвичайною любов'ю Пірліпат до горіхів і над тією обставиною, що вона з'явилася на світ уже з зубами. Справді, обернувшись у потвору, Пірліпат доти кричала, доки їй випадково не трапився під руки горіх. Вона миттю розлущила його, з'їла зерно й заспокоїлась. Відтоді доглядачки не могли наставити їй горіхів.

Звіздар з допомогою Дросельмаєра склав гороскоп королівни Пірліпат, і з'ясувалося: королівні Пірліпат, щоб звільнитися від чарів, досить було з'їсти смачне зернятко горіха Кракатука.

Горіх Кракатук мав дуже тверду шкаралущу. Цей твердий горіх мав розлущити перед королівною юнак, який ще ніколи не голився й не носив чобіт, і з заплученими очима подати їй зернятко. І, тільки пройшовши потім задки сім кроків і ні разу не спіткнувшись, він міг знов розплющити очі. Дросельмаєр повідомив короля, що знайдено спосіб повернути королівні Пірліпат втрачену вроду. Король пообіцяв йому діамантову шпагу, чотири ордени та два нових сюртуки.

Дросельмаєр сказав, що горіха Кракатука і юнака, який би розлущив його, ще треба відшукати і взагалі ще хтозна, чи той горіх і юнак колись знайдуться.

Король звелів годинникареві й звіздареві вирушити в дорогу й не повертатися без горіха Кракатука. А юнака, що розлущив би його, можна буде, як підказала королева, знайти вже потім.

Кінець казки про твердий горіх

Другого вечора хрещений почав розповідати далі.

Дросельмаєр та двірський звіздар п'ятнадцять років були в дорозі й ніяк не могли натрапити на слід горіха Кракатука. Дросельмаєр дуже затужив за своїм містом Нюрнбергом. Тому звіздар і годинникарь подалися до Нюрнберга. Тільки-но вони

прибули туди, Дросельмаєр забіг до свого брата в перших, лялькаря, лакувальника й золотаря Кристофа Захаріуса Дросельмаєра, і розповів йому все про пані Мишильду, королівну Пірліпат і горіх Кракатук. Раптом брат сказав, що має горіх Кракатук! Він миттю приніс якусь скриньку і вийняв із неї позолоченого горіха середньої величини. Сумніви, що то справді був горіх Кракатук, миттю розвіялися, коли зіздар зішкрябав з нього золото й на шкаралущі знайшов слово "Кракатук", вирізьблене китайським письмом. Друзі безмежно зраділи.

*Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

Годинникар із зіздарем уже хотіли лягти в ліжку, коли раптом зіздар, сказав, що юнаком може бути син брата годинникаря. Син Дросельмаєрового брата й справді був милим, ставним юнаком, який ще ніколи не голився й не носив чобіт. На свята він одягав гарний червоний сурдут, шитий золотом, шпагу при боці, тримав під пахвою капелюха й носив чудову перуку з кіскою. Так він стояв вичепурений у батьковій ятці і лускав дівчатам горіхи, за що вони й прозвали його Лускунчиком.

Другого ранку зіздар сказав, що треба заплести юнакові добру дерев'яну косу й так сполучити її зі спідньою щелепою, щоб, смикнувши за неї, можна було міцно ту щелепу затиснути. А ще зіздар сказав не говорити королю, що юнака вони теж знайшли.

Дросельмаєр приробив своєму небожеві косу, таку вдатну, що той блискуче витримав іспит, розлутивши найтвердіші перикові кісточки. Годинникар і зіздар зразу повідомили в столицю про те, що горіх Кракатук знайдено, а там почали шукати юнака, який зуміє розтрити горіха.

Все сталося так, як зіздар вчитав у гороскопі. Шмаркачі в черевиках один за одним ламали зуби й калічили щелепи на горісі Кракатукові, але королівні від того ні на крихту не ставало легше.

Нарешті король, наляканий тими невдачами, пообіцяв дочку й королівство тому, хто зніме з королівни чари. І ось тоді зголосився чемний тендітний юнак Дросельмаєр і попросив дозволу спробувати й собі щастя. Молодий Дросельмаєр справді розколов горіх. Він дав зернятко королівні, заплющив очі й почав задкувати. Королівна миттю з'їла зернятко, і потвора зникла, а на її місці з'явилася гарна, мов янгол, дівчина. Король і весь його двір раділи.

Гармидер дуже збентежив молодого Дросельмаєра, якому треба було скінчити свої сім кроків, але він тримався добре і вже був наставив праву ногу на сьомий крок, коли це там, де він мав нею стати, наче з-під землі вродилася пані Мишильда. Дросельмаєр наступив на-неї і так спіткнувся, що мало не впав. І тієї миті юнак став такий самий потворний, як перед тим була королівна Пірліпат. Тіло його зменшилось і ледве тримало на собі велику бридку голову з булькатими очима й страхотливо розтягненим від вуха до вуха ротом. Замість коси за спиною в нього віддимувався вузький дерев'яний плащ, з допомогою якого він рухав свою спідню щелепу.

Годинникар і ворожбит похололи з жаху. Але вони побачили, що молодий Дросельмаєр гострим закаблуком пробив шию Мишильдї. Конаючи, підла відьма пропищала:

Ой Лускунчику проклятий,
Через тебе помирати
Довелось мені тепер.
А бодай же й ти помер!
Мій синок тебе скарає,
Сім голів на те він має,
І чи круть ти, а чи верть,
А й тебе чекає смерть! Квік!

Королівна, побачивши гидкого Лускунчика, передумала виходити заміж. Гофмаршал схопив його за плечі й викинув за двері.

Король звинуватив у всьому ворожбита й зіздаря і на віки вічні вигнав їх зі столиці. Зіздар з гороскопу довідався, що Лускунчик потворності позбудеться тільки тоді, коли син пані Мишильди, що народився семиголовим після смерті своїх сімох братів і став Мишачим королем, загине від його руки й коли самого Лускунчика, незважаючи на його потворність, покохає дівчина.

Так хрещений закінчив свою розповідь.

Марі вирішила, що королівна Пірліпат – лиха, невдячна особа, а Фріц сказав, що Лускунчик не буде довго панькатися з Мишачим королем і поверне свою колишню вроду.

Дядько й небіж

Марі зовсім видужала. Вона тепер знала, що Лускунчик – молодий Дросельмаєр з Нюрнберга, спотворений чарами пані Мишильди, небіж хрещеного.

Настав вечір, до вітальні зайшли батько з хрещеним. Луїза не забарилася подала чай. Марі примостилася біля ніг у хрещеного, втупивши в нього великі сині очі. Дочекавшись, коли розмова на хвильку урвалася, вона запитала, чому ж хрещений не допоможе Лускунчинку у війні проти сина пані Мишильди. Дівчинка знов розповіла про битву. Мати й Луїза не раз перебивали її реготом, тільки Фріцові й Дросельмаєрові було не смішно. Але хрещений сказав, що він не може врятувати Лускунчика. Це може лише Марі, треба лише бути незламною й вірною Лускунчику. Ні Марі, ні її родина не зрозуміли, що Дросельмаєр хотів сказати цими словами.

Перемога

Недовго й проспала Марі тієї місячної ночі, як її збудив чудний гуркіт. Раптом вона побачила Мишачого короля, що вилазив із дірки в стіні. Біля самого ліжка Марі він пропищав, щоб дівчинка віддала йому цукерки і марципана, бо він розгризе Лускунчика.

Його поява страшенно налякала Марі. Зранку вона знала напевне: щоб урятувати Лускунчика, вона повинна віддати свої цукерки й марципана. Тому ввечері вона всі їх, скільки мала, поклала під шафу.

Вранці мати сказала, що миші поїли усі цукерки Марі.

Марі нітрохи не шкодувала за тими ласощами, вона була рада, бо гадала, що тепер її Лускунчик урятований. Та як же вона вжахнулася, коли другої ночі Мишачий король захотів усі істівні ляльки.

Зранку Марі Штальбаум шкодувала своїх цукрових ляльок. Але дівчинка вирішила пожертвувати всім. Тому вона ввечері виставила перед шафою всі цукрові ляльки, як раніше виставляла солодоші. Зранку мама помітила, що всі цукрові ляльки Марі поїдені або погризені. Марі подумала: "Байдуже, зате Лускунчик урятований!".

Ввечері, коли мати розповідала старшому радникові суду про те, яку шкоду робить миша, Фріц запропонував позичити у пекаря kota. А батько сказав поставити пастку. Дросельмаєр того ж таки вечора він приніс чудову пастку.

Ох, якого страху довелося зазнати бідолашній Марі вночі! Щось задріботіло холодними, як крига, лапками по її руці, притулилось до щоки, шорстке й огидне на дотик, і запищало біля вуха. На плечі в неї сидів відразний Мишачий король. Тепер він жадав книжок і сукенку.

Ці його слова вкрай зажурили Марі. Вранці вона вийшла зі спальні бліда й пригнічена. Мама говорила, що миша у пастку не попалася, доведеться брати kota. Марі жалілася Лускунчику і помітила на його шиї велику криваву пляму. Вона обережно взяла його з ліжечка, дістала свій носовичок і заходилася витирати пляму. Та як же вона здивувалася, коли раптом відчула, що Лускунчик у неї в руці потеплішав і ворухнувся! Вона швиденько поклала його назад у шухляду. Тоді Лускунчик розтулив рота і на превелику силу прошепотів, щоб дівчинка вже не жертвувала книжками і новою сукенкою, а щоб дістала йому шаблю, і він про все подбає.

Марі не вжахнулась, а застрибала з радощів, бо тепер вона знала, як урятувати Лускунчика без тяжких жертв. Ввечері Марі усе розповіла Фріцу. Хлопчик здивувався, що його гусари не були мужніми у бою, тому позрізав у них з кашкетів відзнаки й заборонив їм протягом року сурмити гвардійський марш. А тоді Фріц відчепив у полковника шаблю і прив'язав її Лускунчикові.

Тієї ночі Марі не могла заснути з ляку й тривоги. Опівночі їй здалося, ніби з вітальні долинає якийсь дивний гамір, бряжчання й шурхіт. Потім постукав молодий Дросельмаєр. Лускунчик стояв біля порога, в правій руці тримаючи закривавлену шаблю, а в лівій – свічечку. Побачивши Марі, він став на одне коліно і сказав, що Мишачий король лежить порубаний і сходить кров'ю! Лускунчик струснув сім золотих корон Мишачого короля з лівої руки, на яку вони в нього були нанизані, й простяг їх Марі. Вона з великою радістю прийняла подарунок.

Тоді Лускунчик попросив дівчинку пройти з ним кілька кроків.

Лялькове царство

Він рушив уперед, і Марі пішла за ним. У снігах, біля старої величезної шафи з одягом, він зупинився. Марі здивовано помітила, що дверцята в шафі, звичайно замкнуті на замок, були тепер відчинені навстіж. Марі з Лускунчиком залізли туди і опинилися на Льодяниковій луці. Недалеко була брама з мигдалю й родзинок. На

бічній галереї тієї брами були шість мавпочок у червоних курточках, які грали найкращі у світі турецькі мелодії. Марі слухала їх і, сама не помічаючи, йшла все далі й далі.

Вони пройшли у Різдвяний ліс. Лускунчик плеснув у долоньки, і миттю з'явилися пастухи, пастушки, мисливці, зроблені з чистого цукру. Вони принесли пречудове золоте крісло, поклали на нього білу подушечку з повидляника й дуже ввічливо запросили Марі сісти. І тільки-но вона сіла, пастухи й пастушки виконали прегарний танок.

Згодом вони простували вздовж Помаранчевого струмка. Потім Марі побачила широкий Лимонадний потік. Тоді вони зайшли у Печивне село, розташоване на березі Медової річки, а ще побували у Цукровому містечку.

Лускунчик заквапився далі, і Марі побігла за ним. Незабаром війнуло чудовим запахом рож, і все навкруги замерехтіло лагідним рожевим світлом. Марі побачила гарне озеро, по якому плавали прекрасні сріблясто-білі лебеді. Це було таке озеро, яке дівчинка мріяла отримати від хрещеного.

Столиця

На чарівній мушлі Марі і Лускунчик попливли по рожевому плесі. Згодом вони опинилися у Повидлянному гаю. Недалеко була столиця – місто Солодощів. Там молодого Дросельмаєра називали королевичем.

Вони опинилися на великому, надзвичайно гарному ринковому майдані. Там були ошатно вбрані кавалери й дами, вірмени й греки, євреї і тирольці, офіцери й солдати, проповідники, пастухи, блазні.

Марі опинилася перед Марципановим замком із сотнею легеньких веж, що весь світився темно-рожевим світлом. То тут, то там по стінах були розсипані розкішні букети фіалок, нарцисів, тюльпанів, левкоїв. Тієї миті забриніла дуже приємна, ніжна музика, замкова брама відчинилась, чотири королівни, сестри Лускунчика, ніжно обняли його. Він представив їм Марі. Потім дами повели Марі й Лускунчика в замок. Королівни вмовили Марі й Лускунчика сісти і почали готувати частування.

Раптом слова Лускунчика почали віддалятися, ставати невиразними. Марі, мов на хвилях, підіймалась дедалі вище й вище...

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Кінець

Марі розплющила очі й побачила, що лежить у своєму ліжечку. Був білий день, над нею стояла мати. Дівчинка розповіла докладно про все, що бачила. Мама думала, що це просто сон. Батьки сміялися, коли Марі розповідала про молодого пана Дросельмаєра. Маму лише здивували маленькі корони. Батько також не міг надивитися на них. Коли він назвав дочку малою брехункою, вона гірко заплакала. Зайшов хрещений і сказав, що корони подарував Марі ще на день народження, коли їй минуло два роки. Ні батько, ні мати не могли пригадати такого. Тато пригрозив, що якщо Марі ще раз говоритиме

вигадки, то викине у вікно не тільки самого Лускунчика, а й усі ляльки. Говорити про свої пригоди Марі більше не зважувалася.

Одного разу хрещений знов лагодив годинника у Штальбаумів. Марі сказала до Лускунчика, що не погордувала би ним, як королівна Пірпілат. Дівчинка раптом впала зі стільця. Мати присоромила її і сказала, що до пана старшого радника суду приїхав із Нюрнберга небіж і завітав із ним до них. Хрещений тримав за руку, хоч і невеликого, але дуже стрункого хлопця, білолицього, рожевощогого, в розкішному червоному сурдутику.

За столом чемний гість лускав для всіх горіхи, навіть найтвердіші його не лякали, правою рукою він клав горіха в рот, лівою смикав себе за косу, і шкаралуща розколювалася в друзки.

Марі почервоніла, побачивши чемного хлопця, а коли після обіду молодий Дросельмаєр запропонував їй пройтися з ним у вітальню, до шафи з іграшками, вона геть спаленіла. Тільки-но молодий Дросельмаєр лишився наодинці з Марі, він опустився на одне коліно й попросив її руки, пообіцявши зробити її королевою у Марципановому замку, бо тепер він король.

Марі погодилася і зразу ж стала нареченою Дросельмаєра. Кажуть, що через рік він приїхав по неї в золотій кареті, запряженій срібними кінями, і забрав у своє королівство. Марі начебто ще й досі королює в країні, де всюди можна побачити найдивовижніші, найчудовіші речі.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.